

Aan

De Voorzitter van de Tweede Kamer der
Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

Datum	Uw kenmerk	Ons kenmerk	Bijlage(n)
25 april 2006		ET/EM / 7053905	1

Onderwerp

Gaswinning onder de Waddenzee, Rapport Houtenbos

Tijdens de regeling van werkzaamheden van 24 april jl. heeft uw Kamer de Ministers van Economische Zaken en van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu verzocht, naar aanleiding van een uitzending van NOVA van 23 april jl., u te informeren over onze visie op het rapport Houtenbos, waarin wordt ingegaan op bodemdaling door gaswinning onder de Waddenzee. De schriftelijke vragen ter zake waarnaar het lid Jacobi verwijst tijdens de regeling van werkzaamheden zijn op het moment van schrijven van deze brief nog niet door mij ontvangen.

Mede namens de Minister van VROM geef ik het volgende aan.

In het rapport van de heer Houtenbos wordt aangegeven dat het model op basis waarvan de NAM de bodemdalingprognoses bepaalt, niet klopt en dat de bodemdaling 100% meer kan zijn dan voorspeld door NAM. Hij legt in zijn rapport daarbij de nadruk op het feit dat de bodemdalingprognoses van het gasveld 'Ameland' de afgelopen twintig jaar meerdere malen zijn herzien. Aanvankelijk rekende men op een bodemdaling (door gaswinning) in het diepste punt van 21 à 31 cm. (aan het einde van de gaswinning). Later werd de prognose bijgesteld tot minder dan 20 cm. In 2003 is de prognose weer herzien tot 31 à 37 cm. Deze telkens terugkerende herziening was voor de heer Houtenbos mede aanleiding om opnieuw naar de bodemdalinggegevens te kijken en een eigen voorspellingsmodel te maken. In dit model wordt ervan uitgegaan dat de samendrukking van het gashoudende gesteente door de gasproductie leidt tot bodemdaling aan de oppervlakte. Dit gebeurt niet meteen, maar op een gedempte manier. De consequentie hiervan is dat de bodemdaling pas goed op gang komt als de productie al enige tijd bezig en nog een tijdje naijlt als de productie is gestopt.

Bezoekadres	Doorkiesnummer	Telefax
Bezuidenhoutseweg 30	070 379 7387	070 379 7841

Hoofdkantoor	Telefoon (070) 379 89 11
Bezuidenhoutseweg 30	Telefax (070) 347 40 81
Postbus 20101	Email ezpost@minez.nl
2500 EC 's-Gravenhage	Website www.minez.nl

Behandeld door
mw. mr.dr.s. J.H. Brouwer

Verzoeken bij beantwoording van deze brief ons kenmerk te vermelden

De heer Houtenbos lijkt bezorgd, dat de oude voorspellingsfouten ten aanzien van de bodemdaling op het diepste punt, opnieuw worden gemaakt bij de andere Waddenvelden. Bovendien is hij er niet van overtuigd dat productie ‘met de hand aan de kraan’ goed werkt, omdat er onvoldoende rekening zou worden gehouden met naijlende bodemdaling na het dichtdraaien van de kraan. Zijn bezorgdheid gaat zo ver, dat hij meent, dat er onaanvaardbare risico’s worden gelopen. Uit het rapport van de heer Houtenbos komt naar voren, op grond van zijn model, dat het verstandiger is om de gasproductie uit de Waddenvelden niet langzaamaan op te bouwen, maar meteen op een hoog tempo te beginnen en daarna te verminderen. Er zou dan een beter beheersbaar bodemdalingsspatroon ontstaan.

Het is duidelijk, dat er lering moet worden getrokken uit onjuiste aannames waar in het verleden van uit is gegaan. NAM heeft in de afgelopen jaren de voorspellingsmodellen hierop aangepast. Er wordt meer dan voorheen rekening gehouden met de dynamische respons van de gesteentelagen op de dalende druk in het gasveld. Ook wordt er rekening gehouden met drukdaling in de watervoerende lagen onder en nabij de gasvoerende lagen. Bovendien worden variaties in doorlatendheid (permeabiliteit) binnen de reservoirs in de berekeningsmethodiek betrokken. Het voert te ver om alle technische details in deze brief in extenso te vermelden. De modelwijzigingen zijn gevalideerd op andere gasvelden. De conclusie is, dat de aangepaste modellen de gevolgen van de gasproductie op de bodemdaling beter beschrijven dan voorheen.

Dat neemt niet weg, dat ook aan de nieuwe voorspellingsmodellen onzekerheden kleven. Dat is nu eenmaal inherent aan het gebruik van modellen. Daarom heeft het Kabinet, vanwege uiterste zorgvuldigheid en op basis van heel veel wetenschappelijke informatie, ervoor gekozen om het principe van de ‘hand aan de kraan’ te hanteren met daaraan gekoppeld een meet- en regelcyclus. Door juist voorzichtig gas te winnen en intensief te meten (onder meer met GPS-stations die continue metingen verrichten) wordt jaarlijks nagegaan of de voorspellingsmodellen nog kloppen en of het nodig is de gasproductie te temporiseren. Deze systematiek is bovendien uitgebreid besproken met verschillende deskundigen waaronder die van de Commissie m.e.r. en de Technische Commissie bodembeweging.

De randvoorwaarden waaraan de gaswinning moet voldoen zijn duidelijk vastgelegd in het rijksprojectbesluit en de vergunningen. De gemiddelde dalingssnelheid mag in dat licht een bepaalde maximumwaarde niet overschrijden. Hierbij is uitgegaan van conservatieve scenario’s. Dit maximum is zo bepaald dat het systeem zich kan herstellen van bodemdaling door sedimentatie. Ook is de belasting bepaald die plaatsvindt door bestaande winning en de ruimte die wordt ingenomen door de zeespiegelstijging. De gebruiksruimte die overblijft, kan worden ingevuld door gaswinning onder de Waddenzee zonder dat schade aan natuur of milieu ontstaat.

Het bodemdalingsmodel dat NAM hanteert is geverifieerd door Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) en TNO in het kader van de beoordeling van het winningsplan. Zij constateerden toen dat NAM uitgaat van conservatieve scenario's. De velden onder de Waddenzee zijn klein, waardoor de vertragingseffecten (na het eventueel verminderen c.q. stoppen van de gaswinning) naar verhouding klein zullen zijn. Tijdig ingrijpen door middel van het 'hand aan de kraan' principe is te allen tijde mogelijk

Op basis van voorgaande zie ik geen enkele reden om te veronderstellen dat sprake is van een onaanvaardbaar risico bij de toepassing van het hand aan de kraan principe. Ik zie dan ook geen reden om de gaswinning onder de Waddenzee te stoppen of, zoals de heer Houtenbos aangeeft, NAM aan te sporen tot het opvoeren van de productie. Ik verwijs hierbij tevens naar een reactie van mijn dienst SodM op het rapport van de heer Houtenbos die u bijgevoegd aantreft. Bovendien wijs ik u erop dat de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State eind vorig jaar naar aanleiding van een verzoek tot voorlopige voorziening heeft aangegeven geen reden te zien om de besluiten ten aanzien van gaswinning onder de Waddenzee te schorsen. De bodemzaak bij de Raad van State dient op 19 juni a.s.. Het rapport van de heer Houtenbos maakt onderdeel uit van de stukken. Zolang de zaak onder de rechter is wil ik hier verder inhoudelijk niet op ingaan. De uitspraak zal naar verwachting eind juli van dit jaar volgen. In deze zaak zijn overigens alle partijen betrokken die ook in Nova aan het woord zijn geweest.

Bovenstaande reactie komt op hoofdlijnen overeen met de reactie die vanuit mijn Ministerie op 23 april jl. is gegeven aan Nova.

Met betrekking tot de vraag van de heer Van der Ham ten aanzien van de politieke koppeling tussen gaswinning en het Waddenfonds verwijs ik u naar 29 684, nr. 36 van 23 juni 2005. Hierin wordt aangegeven dat het Kabinet destijds een samenhangend totaalpakket heeft opgesteld in het kader van een integraal Waddenzeebeleid. De essentiële onderdelen van het pakket, te weten gaswinning, de schelpdiervisserij en het investeringsbedrag, dienen alle gerealiseerd te worden om het beleid voor de Waddenzee als natuurgebied te kunnen uitvoeren. In het geval dat de rechter bepaalt dat de gaswinning moet worden gestopt zal het totale pakket worden heroverwogen.

(w.g.) Maria J.A. van der Hoeven